

POKROK ZÁPADU

PUBLISHED WEEKLY
 Published by Pokrok Publishing Co.,
 1809-1811 Howard St.—Tel. 2919.
 Subscription by mail, — \$1.00 per year.

VYCHÁZÍ KAŽDÝ STŘEDU.
 Vydává: Vydavatelská Spol. Pokroku
 V. A. C. BUREK, ředitel.
 309 1311 Howard ul. — Telefon 2913.

Předplatné — \$1.00 na rok.
 Do Čech \$1.50 na rok.

Pro předplatné:
 V místě, s dodávkou poštovní... \$1.00
 Přítou pro Spojené Státy a Kanadu... \$1.50
 do Čech... \$1.50

Adresujte jednoduše
POKROK ZÁPADU
 Omaha, Neb.

Omaha, Neb., 27. prosince 1905.

— Viny se čerí až posud. I p. Ant. Jurka zasáhl do debaty svou řečí, pronesenou v New Yorku dne 17. prosince t. r. — a zasáhl nešťastně. Postavil se krátce a dobře po bok "Svornosti", ještě je dopisovatelem; je přehledná ta válečná lest a směšná. Ovšem, jiný se krváčkému orgánu chicagskému propůjčiti nemohl, než opět časopis, tisknoucí krváky, a člověk, se "Svorností" duševně spřízněný. A pan Jurka, hotový obětovati své poctivé jméno účelům tak nízkým, vydává se v nebezpečení, že vrhá na nepravdu na jiné vrhá pravdivé světlo na sebe sama. Pathos takových článků a řečí stačí na chvíli udržet přirozený běh věcí, ale pravda na konec na jevo přeje jen se dostane. Štvaním proti p. Havlasovi obrací se pozornost na jeho "glossy"; "přečti a potom sud" je to tuším, výrok Buddhá; přečtou-li si čtenáři "Svornosti" a posluchači p. Jurky články p. Havlasovy, usoudí rozhodně něco, co nepřítelům nápravy a zastancům našich chyb nebude příliš příjemno.

— Smutno je člověku jen trochu češtiny dbalému nad články mnohých našich žurnalistů i tak zv. žurnalistů. Pro dnešek si vybíráme opět jen maličkou ukázkou z článku "Habemus papam", psaného jakýmsi J. Ortem, jehož jméno se ve "Svornosti" objevuje několikrát do týdne. Neohrabnost slohové a kostrbatosti i chudosti výrazů si nepovšimneme, poněvadž bychom byli nuceni otisknouti dokladem téměř celou onou stránku. Upozorňujeme důvtipněho dopisovatele "Svornosti" pouze na cizí významy, jimž dokonale ani nerozumějí, proti nimž však se neozvou s takovou horlivostí, jako se ozvali v nevědomosti proti několika odborným slovům ve článcích p. Havlasových. Jen námátkou stáje zde dokladem tyto výňatky: "societa, nejmarkantnější, blaseovná, kategorie, pacifikovaný, proletariát, supervise, cerki, kombinace, gandimu, konsum, meditace, representovati, kontribuce, stereotypní, kolektce." Nezná lépe a nevystihují smyslu česká slova, jako jsou: "nejvýznačnější, obor, spotřeba, úvaha" atd.? Znova připomínáme článek P. V. Krejčího, který otiskl jame nedávno. Takové užívání cizích slov předpokládá duševní omezenost a mezery ve vzdělání, i stejné osvědčuje dětinou snahu, adati se učení před prostými lidmi. Že onen člověk skutečně ani nezná smyslu cizích slov, jichž užívá, doložíme dokazem. Píše: "zákonitě legitimovaný," ačkoli již legitimovaný znamená "zákonitě oprávněný." Kdo z našich čtenářů vysná se v latině, pochopí hloupost p. Ortova tak, že netřeba nám děle se snad nad ní pozastavovati. Že však třeba takovému člověku vytýkat chyby tak hrubé, jako užívání

slova "ten samý" místo "týž," jest ovšem už horší než smutné.
 *
 — "Krvavé čtení" vzbudilo pozornost u čtenářů i u jiných listů. Že naši odběratelé stojí za p. Havlasem, dokazují četné, co týden docházející a neobjednané dopisy souhlasné. Prostí lidé pochopili dobrou myšlenku, a to může být p. Havlasovi hlavním popudem k další práci. "Hodila jsem Kufžete hor do kamenů" píše nám jedna z čtenářek, "abych se nemusila stydět..." A zamysleme se nad slovy čtenářky z Wilber, jež nad krvavými romány chytá se za šedivou hlavu... Tedy dvě již duše ozvaly se z těch desíti, jež si přál p. Havlasa probudit, aby mohl být spokojen s účinkem své sedmé glossy. Ale zůstane jen při dvou nebo při desíti?

— "Spravedlnost" denní i týdeník, "Dennice Novověku" a "Lidové Listy" otiskly "Krvavé čtení" doslovně, — "Ženské Listy" v tresti a "Národ" úryvek se sympatickými dodatky asi v tom smyslu: P. Havlasa že je svobodomyšlný, ale že neohrožené teplo zle svobodomyšlného denníku. Neměl však zapomenout, že ani katolické listy neotisknou a nikdy neotiskly krvavých románů. — Dáváme otištěním onoho upozornění jen průchod pravdě. A z "Ženských Listů" citujeme toto: Na přímé vyzvání odpovídáme, že žena, která ráda čte, přečte všechno se zájmem, tedy jak román otravný, tak román dobrý. Na časopisu tudíž záleží, aby přestoval vkus svého čtenářstva a nedával mu místo živné četby jen plevy a haň. Že "Svornost" zpusťovala krvavými romány vkus a krasocit svých čtenářek, toho máme smutné doklady, avšak se zadostudněným musíme říci, že se to již obrací k lepšímu, a ženy samy nahližejí, že dávají se rok po roce ohlupovati týmiž romány a ještě za to platí, je nesmírně pošetilá a nedůstojná.

— Nejdříve "Svornost" chtěla z p. Havlasu učiniti tupitele a hanobitele Čechů amerických. Takтика se neosvědčila, pokusy selhaly. Přihlí tedy s novou zbraní: snaží se na p. Havlasu vrhnout podezření msty. P. Havlasa své vysvětlení, pokud víme, zaslal do chicagských dvou denníků, — my nebudeme věcmi soukromými mluvit, a ta řeč bude znamenat pro "Svornost" mnoho. Chce-li "Svornost" "umlčet" své "protivníky", necht' místo k úskokům, přiloží rukou k nápravě! Necht' neposmívá se lidem, s ní přesně nesouhlasícím, jich tělesnými chybami, — necht' nemít se za odejmutí ohlášky i národnímu podniky, — necht' neníči vkusu čtenářstva "Knížetem hor" a podobnými nestvůrami, — necht' nerozmažává nemravnych událostí s rozkoší přímo ďábelskou, — necht' netřástí sil, — necht' neštve proti dobrým myšlenkám, — necht' se volně myšlenky nečiní hausné femeslo a zemravňování tisíců, a my slova nedovolíme si říci proti ní a jako do takové, p. Havlasa zajisté neostýchali by se psát. Dny, kdy jelté p. Havlasa snit o takové literární vadě, jaká je v Čechách, — ty již minulý pátek stačili, aby p. Havlasovi ukázal, že bylo by hloupostem i jen mlčet proti té zákeře. Pasivnost mohla by znamenat souhlas. A přiměje-li k myšlení tisíců lidí toto vystoupení p. Havlasovo z pasivnosti, — donutí-li "Svornost," aby přestala prznit čest českoamerickou, ... bude

me spokojeni i my, — "pokoutní týdeníček," jenž při vši své "pokoutnosti" dělá "Svornosti" tak těžkou hlavu.

— Jakých lží a úskoků používá "Svornost", cítící, že jde o bytí a nebytí, ukazuje případ s p. Perglerem. "Svornost", snažíc se vrhnout podezření msty na p. Havlasu, podobně si vyjela i na odpovědného redaktora "Spravedlnosti". P. Pergler odpověděl a vyvrátil tu lež, jak následuje: "Nikdy jsem "Svornosti" žádné své práce nenabídl, nikdy jsem to u ní "nezkusil" se žádným příspěvkem, nikdy jsem v redakci "Svornosti" nebyl, vůbec nikdy jsem neměl ani těch nejmenších styků s lidmi Geringerovi blízkými, nikdy jsem s nimi také žádné korespondence nevedl, mimo prohlášení, že jsem ochoten debatovati s p. Iškou — a proto také nikdy a nikde jsem nemohl učiniti prohlášení, o němž "Svornost" také nikdy a nijak tvrzení své dokázat nemůže". A končí takto: "Jinak na nízkosti "Svornosti" odpovídati nebuda. Těži mne společnost, do jaké mne tento list svými štvanicemi zařadil — prof. Masaryk, soudr. J. J. Král, p. Havlasa, Borecký, soudr. Beránek — mezi těmi jsem rád, velice rád. — Tolik pro jednu i pro vždy!" — Z tohoto případu lze si učiniti představu o poctivosti lidí, stojících za "Svorností". Pan Havlasa může si gratulovat, že nedostal se shodou okolností do rukou oně čistě společnosti, za níž byl by se zastýděl, až byl by se lépe poučil o zdejších poměrech. Čestné místo pro p. Havlasu je v českých týdenících a měsíčnících ve staré vlasti... tištěním byt' jen jediného příspěvku v publikacích, vydávaných "Svorností", byl by se zahodil, třeba že by se tak bylo stalo z nedostatečné znalosti poměrů. Panu Havlasovi bylo by prospělo, kdyby se byl dříve seznámil s pp. Králem, Perglerem a ostatními "proskribovanými".

— Co je nápadno a záhadno? Stále upozorňování "Svorností" na pražského jejího dopisovatele, jenž prý je "skutečným žurnalistou", ale jenž bezpochyby ze studu vytrvale se skrývá pod značku — strý? Kdyby onen dopisovatel byl skutečným anebo aspoň poctivým žurnalistou, proč by se jako muž nepodepsal pod svoje zprávy, — proč anonymně by poslal ty svoje "kabelogramy"? Je-li jím V. A. Jung, jak tu a tam se povídá, proč jméno člena redakce "Času" není pod oněmi dopisy místo záhadné a bezvýznamné značky? Ovšem, divně by to harmonovalo s úsudkem, který si o "Svornosti" odnesl a několikrát i vyjádřil předák bývalé realistické strany a hlavní ze sloupců někdejšího "Času", prof. T. G. Masaryk. A p. V. A. Jungovi jako každému jinému vyneslo by to v pražském světě trochu nepřijemnosti. Proto "Svornost", jež tak dovede se chvástat, bezpochyby odepře nám tentokrátě důkaz pravdy, že má v Praze skutečného žurnalistu svým zpravodajem. Upozorňujeme na tuto záhadu!

Jubileum "Babičky". — Jeden z nejlepších našich spisů, populární román z českého venkovského života "Babička" od Boženy Němcové, slaví své 30ileté jubileum. Poprvé vyšla v r. 1855. Dočkala se několika vydání a stala se jednou z nejčtenějších českých knih. Byla přeložena téměř do všech slovanských jazyků a mimo jiné též do němčiny, francouziny a angličtiny.

Ještě dozvuky.

Wilber, Neb., dne 16. pros. 1905.
 Již po delší dobu jakousi neodolatelnou mocí jsouc puzeza, chtěla jsem napsati alespoň několik upřímných slov, jak mi je ze srdce vynutila četba článků přítelů nás všech Wilberských, p. J. Havlasy. Ale starosti je stále dost, ... psaní do novin se lehko na farmě odkládá ze dne na den, a tak kdo ví, kdy byla bych se dostala k vyjádření svých pocitů a myšlenek o nynějším našem stavu, nebýt okolnosti, jež náhle mi péro vtiskla do ruky, zvyklé na jinou práci. A řeknu hned zpráva, co to bylo: jediný článek v Amerikánu, který asi tolik čtenářek přeskročilo anebo pustilo z mysli, sotva že jej dočetly. Jsme odběrateli Amerikána po drahnou dobu, ... od té doby, co jsme spolu s mým mužem, a a navykli jsme naň časem, i dosti se nám líbil mnohý článek v jeho sloupcích. Románů jsme si nevšimli, a nikdy nenapadlo nás pozastavit se nad nimi: pro náš vkus nebyly a o následky takové četby u jiných jsme se valně nestarali. A právě ta bedlivost, s níž pročítala jsem články Amerikána, má na svědomí, že dnes najednou zase sedám k psaní.

Pamatujete se ještě na tu kritiku Amerikána o článcích p. Havlasových? Myslím, že Vás asi naladila hodně nepříteľsky proti onomu českému spisovateli. Jen si považte, když on nám tu začne psátí proti učení našich dětí angličtině! Tak aspoň psal Amerikán, — a nás to pohněvalo tím více, že v našem Pokroku Západu o něčem takovém p. Havlasa ani zmínky nečinil. Naopak, nabádal k styku s Američany a k osvojení pěkných zvyků amerických, a jediným jeho hřichem bylo, že připomínal nám povinnost, učiniti seť jsme, aby naše děti znaly i naši rodnou řeč a zchovaly si hrdost na svůj původ. Zpropadená redakce Pokroku, — snad naposled tiskne něco jiného pro nás a něco jiného pro Chicago!

Ale to nebylo vše, co mne pobouřilo v onom článku "V zájmu pravdy o Čechách v Americe." Při tom jsem si jen pomyslela něco nepěkného o babském zvyku některých novinářů, ... o zvyku, za který by se styděl nejspolečnější člověk mezi námi, lidmi venkovskými. Co však způsobilo, že na okamžik až dech se mi zastal, byla konečně slova článku Amerikána. Prý my ženy si rády přečteme takové romány, jako byly Rašín a nebo nyní jest Kníže hor, — a nebýtí toho čtení, že mnohé bychom novin ani nečetly. Nad těmi slovy jsem se zamyslela, nad těmi slovy jsem se chytla za ustaranou svou šedivou hlavu, a v srdci mi to zaúpělo prudkou bolestí: Ženy, Vy české, drabé ženy, ... je možno, abyste byly četly ta brožná slova a nezachvěly se do hloubi svých duší, ať už pravdiva jsou vzhledem k Vám, ... ať nepřávněm potupu na Vás vrhají! Je možno uvěřit, že vinné té hanby bylo by lze přičísti nám, českým ženám? Že bídná a znepravňující četba podporována a vyžadována by byla od těch, u nichž se předpokládá něžnost, jemnocit, láska ke krásě, opatrnost a starostlivost rodinná? A lze-li tuto pohanu vrhnouti v tvář českým ženám na Severu, na Vychoďě, ... sneseme klidně tuto urážku my ženy českoamerického západu? Mlčením projevíme svůj souhlas s uveřejňováním četby, v níž krev valí se potůčky, kde oslavuje se zločiná "údatnost" banditů, kde vykonávají se mouchánsobné vraždy, kde matka promilence zabíjí své dítě, — kde na rozčítání prostých lidí vypočítané vypsaní ohyadných výjevů přepiňje řádky, v nichž není slova

dobrého na poučení, na zdokonalení? My že bez tohoto čtení nedovedeme obstáti? My snad dokonce můžeme takovou četbou probudit ve svých dětech lásku k češtině a úctu k sobě? České ženy, zdaž neozvete se? Dovolíte, aby do budoucna zbyla o Vás obklívá pověst, jakobyste Vy byly příčinou zdržování pokroku a zdokonalení nás Čechů amerických.

Dost dlouho jsem čekala, ozve-li se která žena, — a čekala jsem nadarmo. Což ani od "Ženských Listů" se toho nedočkáme?
 A ještě něco mám na srdci, co bych ráda řekla především svým milým krajanům Wilberským, — ač obávám se, že nepochodím právě nejlépe. Je to česká škola, — o čem se chci zmínit. Je nás většina ve Wilber, — když okolím Wilber jedeš, jakobys českým krajem jel; a na veřejných školách učí se němčině, češtině neučíme ani na soukromé škole, poněvadž nestačíme na vydržování něčeho podobného... Nestaližme skutečně, ... anebo stačili bychom, kdybychom chtěli? Víme, že se jedná o věc obtížnou, — ale což i obtížnější věci nebyly již vykonány při dobré vůli a společném úsilí? Proč Němci v našem soustředí dovedou si vydržovat své školy a proč to dovedou církve?

V O. A. se kdosi ozval, že nevidí rozdílu mezi těmi, kteří navštěvovali českou školu a mezi oněmi, jimž českého vzdělání se vůbec nedostalo. Zarazila jsem se nad tímto slovy; jsem siice jen žena prostá a takřka na denní četbě novin vycovaná, ... ale přes to nedovedla bych říci těch slov s dobrým svědomím. Jen rozdíl jest, — a přiznejme si, že je křiklavý. A v zájmu dobrého svého jména neujmeme-li se včas práce, ... jak to bude vyžadováno v českém Wilber za 25 let? Pan Havlas a starý pan Borecký vysvětlili důležitost oně věci, — i dr. Iška o tom promluvil; ti všichni odešli, ... a my nyní měli bychom záležitosti dát usnouti navždy?

Ve školní radě je veliká většina Čechů, a myšlenka zavedení češtiny na veřejné školy byli by příznivi i Američané, poněvadž v naučení češtině kynul by mnohým prospěch aspoň finanční, ne-li i duševní. Je potřeba jen rázně vystoupit a odložit všechny osobní záležitosti, jež nemají býti míseny do jednání tam, kde jde o čest a dobré jméno nás všech.

Končím, doufám, že přístí dopis z Wilber přinese již potěšující zprávy, a očekávám, která žena ozve se proti "krvavému čtení," proti němuž my měly bychom vystoupit už jako matky. S pozdravem a v úctě jsem Vaše

Marie Becková.

Obrovská reklama pro Omahu.

Nejrozšířenější zdejší deník anglický, "Omaha Bee", připravuje se k vydání zvláštního novoročního čísla, které bude, soudě dle příprav, skvostnou a uměleckou ukázkou rozvoje pokroku, obchodu a duševního vývinu metropole západu, Omahy. Bude to jubilejní číslo, v němž věrně slovem a obrazem znázorní bude postup, jaký Omaha učinila až do dnešního dne.

Vydání bude ilustrováno četnými jemnými obrázky a pohledy na čelné budovy omahské. Ku každému číslu přiložen bude veliký, celkový pohled na Omahu s patřící perspektivou, velikostí 17x33 pal., jediný správný a podrobný obraz toho druhu, jaký kdy vydán byl. Šestnáct stran jubilejního tohoto vydání věnováno bude přehledu a rozvoji města po stránce obchodní, stavební, školské atd. Na osmi stranách znázorněny budou ilustracemi nejpredejší a nejlepší budovy Omahy, kostely, školy, nemocnice atd.